

В. „Народно Съзнание“ из-
лиза единъжъ въ недѣлята—
въ Схббота.

Цѣната му е:

За година лева 6.
„ 6 мѣсеца „ 3.
„ 3 „ „ 2.

Единъ брой 15 стотинки.

НАРОДНО СЪЗНАНИЕ

ПОЛИТИЧЕСКО-КНИЖОВЕНЪ ВѢСТНИКЪ.

ГОД. I

ШУМЕНЪ, 9 АПРИЛИЙ 1888 Г.

БРОЙ 39.

(Продължение отъ брой 38-й).

При всякитѣ заплашвания, директора обѣ-
щашъ, че ще съобщи на Министерството да
направи, което е възможно, но че той не може
да имъ да имъ даде писменна гаранция и че
това е насилие отъ тѣхна страна. Между това,
покрай училищното здание били се събрали
граждани, които гледали съ любопитство как-
во става, но безъ да помислятъ да спомогнатъ
на арестуванитѣ учители. Някои отъ гражда-
нитѣ и народнитѣ учители гледали съ удовол-
ствие тая картина и подбуждали ученицитѣ съ
думи: „дръжте се, гражданитѣ сж съ васъ!“
(както това се вижда отъ показанията). Други
пъкъ искали да се подиграватъ съ незавидно-
то положение на учителите и когато директо-
ра искалъ полицейска помощ отъ околийския
началникъ, той му отговорилъ, че се распоре-
дилъ да донесатъ стѣлба, за да излѣзатъ
прѣзъ прозорцитѣ, на което, разбира се, ди-
ректора не се съгласилъ.

(Слѣдва)

Шуменъ, 8 Априлий 1888 г.

Положението на България стана кри-
тически отъ 9-ий Августъ 1886 г. Веднага
слѣдъ свалянето отъ прѣстола князи А-
лександра, страната се хвърли въ една
криза, пълна отъ революции и контръ-ре-
волюции, въ пълна аномалия и анархия.

Прѣзъ това врѣме управляваше Бълга-
рия П. Каравеловъ, който се бѣ нарѣ-
кълъ *primus inter pares*. И дѣйствител-
но, той бѣше алфа и омега, начало и ко-
нецъ, источникътъ на инициативата и прѣ-
градата на всичко, абсолютно на *всичко*
въ управлението на България. Той бѣше
даже и нѣщо повече: князътъ го отождес-
твяваше съ себѣ си.

— Който напада първия министръ Ка-
равелова, той напада и мене, — заявяваше
държавния глава.

Тѣзи интимни отношения съществувашъ
мѣжду князя и министра-президентъ до 9-й
Августъ. Тѣ даже се продължихъ и слѣдъ
реставрацията.

Ний имаме случайтъ, при разгледане
„руското съобщение“ въ листа си да
констатираме, че руската дипломация още
отъ 1883 се бѣ завзѣла твърдѣ енерги-
чески да компрометира князи Александра
прѣдъ българския народъ и да расклати,
парализира почвата на короната му.

Прѣзъ 1886 агитацията противъ князь
Александра се усили. Оппозицията, на че-
ло съ Цанкова, Сахарова, Бендерова и др.
сериозно бѣше се запрѣтнжала да реали-
зира стрѣмлението на руската диплома-
ция. Тя явно и громко заявяваше, че
„злото е въ Софийския дворецъ“, че то
„трѣбва да се махне“!

Каравеловъ съ спокойствие изслушваше
всичко това, и никакв прѣдварителни
мѣрки за отстраняването на злото не взи-
маше.

Оппозицията се насърчаваше отъ това

бездѣйствие на правителството и усиление
дѣйствиата си. Тя отиде още по-далечъ:
намѣри способни за прѣдательство хора,
състави позорно съзаклѣтие и рѣши да се
исплати Князь Александъръ изъ България.

Каравеловъ знаеше и не бѣ възможно
да не знае всичко това: отъ показанията
на Бендерова и Груева се доказа, те той
е билъ единъ отъ тайнитѣ конспиратори.
А князь Александъръ вѣрваше, довър-
ваше се на *честността* и искрениата при-
вързаностъ на своя *primus inter pares*!
Той не знаеше нищо за приготвителнитѣ
дѣйствиа по създаване схдбата му отъ 9
Августъ!...

Князь Александъръ бѣше единъ доблѣ-
стевъ господаръ. Той доказа това съ мно-
го факти. Както слѣдъ реставрацията на-
пусна прѣстола доброволно, безъ никакъвъ
прѣвратъ, безъ никаква революция, а само
за да се постигне едно помирение съ Рус-
сия, дълбоко сме убѣдени, че сжщото, по
сжщия начинъ и при сжщитѣ условия щѣ-
ше да се покаже готовъ и да направи то-
ва при отсъствието на позорния за но-
вата ни история атентатъ отъ 9 Августъ.

Защо Каравеловъ го не прѣдупрѣди?
Защо му не прѣдложи фаталната за него
алтернатива: или по добръ и миренъ на-
чинъ да се откаже отъ прѣстола, или по-
ради една революция, поради единъ дър-
жавенъ прѣвратъ? Да бѣше направилъ Ка-
равеловъ това, което бѣше негова священ-
на длъжностъ, щѣше да се случи едно
отъ двѣтѣ: или щѣше да се потули заго-
ворътъ и да се убие още въ утробата на
майка си рожбата на позорния 9 Августъ,
което бѣше сърдечното желание на по-го-
лѣмата частъ отъ народа, или пъкъ щѣ-
ше да се отстъпи, ако това бѣше невъз-
можно, налѣжаще необходимо.

Каравеловъ не направи това. Той игра
една подла, измѣнителска, прѣдательска роль
и прѣдъ българския народъ!

Това е едно държавно прѣстѣпление,
за което Каравеловъ трѣбваше и трѣбва
да се накаже. Ако се не наказа до сега,
трѣбва да се благодари на участниче-
ството на Стамбулова въ тѣзи измѣнител-
ска конспирация. Нѣ ще дойде врѣме, ко-
гато както той, тѣй и Стамбуловъ и дру-
гаритѣ имъ по това позорно съзаклѣтие,
ще бѣдѣтъ турени на скамейката на под-
сѣдимия за да бѣдѣтъ сѣдени и наказа-
ни. Народа нѣма да забрави това—тол-
ковъ повече, че тѣзи държавни акробати
му причинихъ съвършенното економическо
изнемошавание; че тѣ го тласнахъ къмъ
зиящата и готова на всѣка минута да го
стисне и удуши въ грознитѣ си недра про-
пасть!

Това сж то хората, които минавахъ, па
даже и днесъ иматъ смѣлостта да се по-

Статии и дописки се и-
провождатъ до редакционния
комитетъ на вѣст. „Народно
Съзнание“, а пари и поръч-
ки до отговорникътъ.

За частни обявления се пла-
ща по 15 ст. на рѣдъ за всѣ-
ко първо печатание и по 10
ст. за всѣко послѣдующе.

Неплатени писма не се при-
ематъ.

Ржкописи навадъ не се по-
вращатъ.

казватъ за патриоти, доброжелатели на сж-
щиятъ ни отечество!...

Въ врѣме на властуванието на Караве-
лова не тѣчеше медъ и масло въ Бълга-
рия, както ни обажда „Тър. Конституция“. Имаше свобода, дѣйствително, нѣ само до
известно врѣме. А какво значеше зако-
нитъ за седмодневното арестуване безъ
сѣдебно постановление, безъ присѣда, кой-
то законъ се отмѣни благодарение на е-
нергическото настоявание и протестиране
на г. Радославова? Какво значеше онова
окръжно, съ което се запрѣтвашъ митин-
гитѣ противъ правителството, което бѣше
пятно върху знамето на либералната пар-
тия, на която водителътъ бѣше Караве-
ловъ? Какво значахъ интерниранитѣ въ
нормални врѣмена, а произволнитѣ арести
при военното положение? Това ли учатъ
конституционнитѣ начала на които Кара-
веловъ се показваше и продължава да се
прѣдставлява поклонникъ? Какво бѣше по-
ведението на Каравелова спрѣмо ония ста-
ри бѣдни опълченци, които бидоухъ изру-
гавани по най-хамалски начинъ и из-
блъсквани отъ кѣщата на великия свобо-
долюбивъ *primus inter pares*, за гдѣто
сж се осмѣлили да му поискатъ служби-
ца за прѣпитанието си? Ами каква честъ
правеше на този първенецъ въвожданието
на сопаджилка?*)

Каравеловъ се оплака отъ противозако-
нното и протестира противъ насилията.
И ний протестираме противъ прои волѣтъ
и тиранията и отчаянно се бориме про-
тивъ тѣхъ. Нѣ Каравеловъ защо именно
сега се обявява противъ тѣхъ, а не и ко-
гато имаше сила да ги обуздае? Ний ще
наведеме отъ многото случаи само единия.

Единъ нашъ съгражданинъ, по заповѣдъ
на Г-на *primus inter pares*, бѣше ин-
терниранъ отъ г. С. въ г. С. Като му се
прѣдставилъ, той вмѣсто да изслуша обя-
сненията му, и узнае истинността на ра-
ботата, па тогава да распорѣжда, — даде
заповѣдъ да го тикнатъ въ ареста. Този
бѣдижкъ стоя равно двадесетъ и четире
дни арестованъ, безъ никакво постановле-
ние, безъ никаква присѣда, безъ да е да-
же обвиненъ въ нѣщо. Той много пжти
искаше да се оплаче било прокурору, би-
ло министру на правосѣдието, какъвто бѣ-
ше г. Радославовъ, било князю; нѣ му се
не позволи. Градоначалника оставяше за-
явленията му *безъ движение*. Подиръ 24
дневното арестование, той подаде заявле-
ние прокурору при Соф. Апел. Сѣдъ за
тѣгление подъ углавна отговорностъ ви-
новницитѣ и изѣсквание тѣхното наказа-

*) Не искаме да пропукаме случай да обадимъ на
Каравелова, за знание, че статията на „Сопад-
жилка“ не е отъ г. Радославова, а отъ насъ,
„Народно Съзаниетѣ“.

ние. Произведе се слѣдствие, нѣ само толкова: Каравеловъ не се съгласи — и дѣлото се прѣкрати!

—Тогава бѣше ненормално положението, може да ни възрази Каравеловъ.

Ами нормално ли бѣше положението, създадено отъ Каравелова и другаритѣ му слѣдъ 9 Августъ, когато биде малтретиранъ бившия primus inter pares?

Каравеловъ не допускаше да се даде възмѣдие на малтретиранитѣ въ него врѣме, въ врѣме на министерствуванието му, български граждани; а когато него малтретирали, подвежда крастоносенъ походъ, подига источенъ въпросъ, изиска интервенцията на дипломатическитѣ агенти и пр. и пр. Има право да протестира, и ний сме съгласни съ него, че трѣбва да се накажатъ виновницитѣ по малтретирането му; нѣ пустото му священо писание казва: „каквото посѣнешъ, това ще жънешъ“, „съ каквато мѣрка мѣришъ, съ такава ще ти се мѣри“!...

И днѣшнитѣ патентованници, да не мислятъ, че ако днесъ постилатъ трѣне на българския гражданинъ, утрѣ той ще имъ постѣле *пуфени* дюшечи!...

ОТГОВОРЪТЪ МИ.

(Продължение отъ брой 37).

Изборитѣ за народни прѣдставители въ Кюстендилъ сж на лице. Депутатитѣ сж известни къмъ коя фракция принадлежатъ. Тѣ сж исключително мѣстни граждани, които малко или много се ползватъ съ всеобщото довѣрие на населението отъ окръга. Само г. Ивановъ е вънкашенъ. За негова изборъ много се дължи на доброто му име, което е оставилъ въ Кюстендилъ прѣзъ учителствуваннето си. Дългитѣ увѣщания и раздумвания на министра-прѣзидента Стамболова не можихъ да поколебаятъ нито одного отъ гражданитѣ за да не гласоподаватъ за Т. Иванчевъ. Не искаме да раскривамъ по тоя въпросъ обстоятелствено отъ приличие и политическия тактъ. Гражданитѣ сж още живи и, ако тѣ могатъ свободно да изложатъ дългитѣ прѣписки, прѣговори и дѣйствия за изборитѣ на кандидатитѣ, както и станалия безпримѣренъ изборъ въ града имъ, много ясно ще стане, да ли е имало нужда да се взематъ инструкции за изборитѣ отъ политическата, социалната, демократическата и жер-

вската държавна редакция на в. „Свобода“. И подиръ всичко това единъ отъ главнитѣ редактори, като дрътъ циганинъ увѣрява, че е въ състояние да дава инструкции за изборитѣ на окр. управители! Безсрамникъ! Може да има тука „заилитане на концитѣ“ отъ самата редакция; т. е. да е давала инструкции не за Кюстендилъ, а за другаде, гдѣто окръжнитѣ управители наистина слушатъ болнитѣ мѡзъци на главнитѣ държавни редактори. И безъ моето присѣствие въ редакцията въ повѣреното ми окръжно управление постъпахъ много частни и официални инструкции, които се търкаляхъ по масата за забавлението и на самитѣ писари. Нѣкои отъ тѣзи писма (инструкции) бѣхъ на френ. езикъ, а нѣкои само на гърбътъ на визитната карточка. Азъ много съжелявамъ, че нѣмаме подъ расположение всички документи за да запознаемъ читателитѣ съ закулитнитѣ шмикирии въ надвечернето на изборитѣ.

Ето откъслецъ за любопитство:

„Настойте да се избере Х. въ една отъ околнитѣ, ако има възможность“...

...„Тия двама кандидати щатъ не щатъ ще куцатъ подиръ ни, нѣ ако може да се подлѣе вода или на едного или на двамата, толкози ще бжде *и* добръ“...

...„Явете се на апарата; имамъ да се разговоря съ васъ за много важно нѣщо“...

„Въпросътъ уравниенъ. Проваждамъ писмо съ стражаръ. Съобща телеграфически на населението“...

„Сега получихъ отъ Стамболова записка. Крайно недоволенъ за избирането Х. Прѣдупреждавамъ ви“.

...„Голѣма важность иматъ прѣдстоящитѣ избори. Трѣбва да се избератъ исклучително наши, а не прѣдатели“... „или единъ кандидатъ, и приближенъ до министритѣ“.

„Кой ще гледа редовността на сегашнитѣ избори; стига само да сж избрани за днешното правителство, на денъ, на три ще се извършатъ изборитѣ на вѣтъждѣ“...

Въ София отъ устата на Х. чухъ, че ако не се избере Z, ще трѣбва на другия денъ да отворя бакалски дюкенъ. Какво да правя? Пратете ми войска“...

„Патриотическата дружина ще си приготви пушкитѣ изъ кѣщата около правит. домъ и въ случай на нѣщо ще измѣне приготвена. Нейнитѣ кандидати сж хора, които могатъ да повлѣкатъ всичкитѣ села отъ черната скала“...

„Ние ще си патимъ на тоя изборъ. Прѣдателитѣ сж подкупили хора да убиватъ известни граждани, въ числото на които ние сме *и* врѣтитѣ“...

„Срѣщо сопаджитѣ и злосторницитѣ вземете строги мѣрки. Опаснитѣ лица могатъ да се отстранятъ още днесъ. Пратете ги подъ конвой въ столицата и заповѣдайте на жандаритѣ да ги *и* вкаратъ въ града нощемъ“...

Върволицата на тия партизански интриги е дълга. Прѣди да туря точка, ще кажа, че на всичко рѣшихъ кракъ и издадохъ приказъ отъ нѣколко пункта, съ които се гарантира рѣдътъ и тишината въ време на изборитѣ, както и свободата на избирателитѣ гласоподаватели. За два дни до избора отстранени сж кандидата на патриотическата въ Дубница, макаръ и да се раскайваше, че той въ живота си никогашъ не е билъ противъ което и да било правителство. Не станъ нужда да се споразумѣвамъ съ полковия командиръ за войска. Опозиционеритѣ ако бѣхъ взели участие въ изборитѣ, свободно можахъ да прокаратъ своитѣ кандидатури. Тѣ отъ благораумие се въздържахъ. Обаче въодушевлението бѣше общо, като се уана резултата и всички безразлично граждани останяхъ благодарни отъ невидения до това редъ и тишина при избори. Всичко това се дължеше преди всичко на моята самостоятелность въ распореджанията и на правилния възгледъ, който имамъ за ролята на администратора въ време на изборитѣ. Това не е хвалба, а пълно съзнание на своитѣ изпълненни обязанности.

Мимоходомъ ще си позволя да отбѣлѣжъ, че днесъ за днесъ повечето отъ Окръж. Управителитѣ сж трепки въ рѣцѣтъ на още по-разваленитѣ провинциални патриоти отъ столицитѣ. Иначе и не може да бжде, защото повечето не сж на мѣстото си; хора безъ всѣкакво систематично образование ноне на срѣдне учебно заведение, както се изисква отъ закона за Окръжнитѣ Управители, безъ всѣкаква собствена инициатива, распоредителность и способность отъ оная да задържатъ службицата си въ това мѣтно време, безъ която не може се живѣ съ честь и уважение. Трѣбва ли да прибавя още че вслѣдствие на това несъобразно съ досто-

ПОДЛИСТНИКЪ.

РЪЧНИЙТЪ ТРУДЪ

КАТО

Общеобразователенъ прѣдмѣтъ.

(Продължение отъ брой 34).

Тѣй като опитванята да се въведе рѣчнитѣ трудъ въ общеобразователнитѣ училища като настоящъ занаятъ сж имали слабъ успѣхъ, то полегка-легка почихъ да се отказватъ отъ това. И, сравнително въ неотколешно врѣме, възобновихъ тѣзи опити, нѣ въ по другъ видъ —повече приспособимъ къмъ училищнитѣ потребности.

Началото на туй дѣло въ Руссия се дължи на единъ Финляндскій пасторъ въ Петербургъ — Сигнеусъ.

Въ 1857 г. Финляндскитѣ сенатъ бѣше прѣдложилъ на този пасторъ да прѣобразува финляндскитѣ народни училища. Сигнеусъ посети много училища въ различни страни, нѣ е констатиралъ само единъ недостатѣкъ — отсѣтствието на рѣчнитѣ трудъ.

Като се основавалъ на идеитѣ на Песталоци и Фребеля, Сигнеусъ е проектиралъ, щото въ всичкитѣ Финляндски училища да се въведе рѣчнитѣ трудъ като общезадължителенъ

прѣдмѣтъ. При туй, твърдѣ ясно се е изразилъ върху това, че ученицитѣ не трѣбва да се учатъ на занаятъ, нѣ само да се приучватъ къмъ рѣчнитѣ трудъ, да го обикнатъ още въ училището и да спечелятъ нѣкои навики, които сж общи на всичкитѣ занаяти.

И въ 1866 г. въ Финляндскитѣ училища биде въведенъ рѣчнитѣ трудъ като общезадължителенъ прѣдмѣтъ.

Този прѣдмѣтъ, до колкото е известно, сега стои не особно високо въ Финляндия, въроятно поради слабото му методическо развиване.

По-рано, отъ колкото въ Финляндия, въ Швеция, въ 1813 г., въ нѣкои селско-стопански общества се появи въпросътъ за рѣчния трудъ. А въ 1846 г. се основа дружество за домашно майсторство (slödvergein).

Числото на дружествата за развиването на домашното майсторство по-сетнѣ се увеличи твърдѣ бърже, понеже се давахъ премии и други награди за надѣлната.

Нѣ успѣхътъ на тия дружества станъ удовлетворителенъ само когато обучаването съ домашното майсторство се постави въ свръзка съ обучаването съ другитѣ учебни прѣдмѣти въ училищата.

Дордѣто Шведитѣ разработвахъ у себѣ си въпросътъ за рѣчния трудъ и правяхъ раз-

лични опити за приспособяването му както въ училищата, тѣй сжщо и вънъ тѣхъ, — въ Дания се появи дѣятелъ, нѣкой-си бивши рѣчнитѣ Клауссонъ Коосъ, който твърдѣ много способствуваше за распространяване идеята за въвождане въ училищата рѣчнитѣ трудъ.

Отначало той приспособи рѣчнитѣ трудъ като възпитателно срѣдство не само за своитѣ дѣтца, нѣ и за ония на съседитѣ си.

Не слѣдъ дълго врѣме обаче, Коосъ почна да държи публични лекции (ок. 1866 г.) по този прѣдмѣтъ, да распространява идеитѣ си по вѣстницитѣ и периодическитѣ списания. Благодарение на неговитѣ старания, въ 1873 г., основа се въ Копенхагенъ едно дружество съ девиза: „Домашенъ трудъ“.

Дружеството „Домашенъ трудъ“, въ кратко врѣме слѣдъ учрѣдяването си, въ много мѣста направи и специални училищни занаятчийници, и катагодишни шестонедѣлни курсове за народнитѣ учители.

Скоро подиръ това нѣмцитѣ почнихъ да канятъ Клауссона въ различни градове да чете лекции по рѣчнитѣ трудъ и да основава курсове за народнитѣ учители.

Въ 1876 год. въ Берлинъ се основа „Дружество за распространяването на рѣчнитѣ трудъ“, въ което взѣхъ участие мнозина не-

ияствата, способностите и познанията назначаване лица за окръж. управители, тѣ не сж истинските прѣдставители на Държавния Главъ въ окръга, а просто бѣзсѣзнателни орждия (машѣ) въ рѣцѣтъ на извѣстната пасмина патентовани патриоти за себѣси. Не му е мѣстото тука да се разгледва подробно тоя въпросъ. По моето дълбоко убѣждение, съставено отъ опита, трѣба да се считатъ за главни и не по-малко отговорни виновници на днешното разнебитено състояние на вътрѣшния ни животъ и ония отъ окр. управители, които не съумѣхъ да схванатъ прѣходните състояния на разнитѣ кризи и да поставятъ себѣ си на подобающето си положение като достойни органи на това или онова правителство, на които смѣло може да се расчита за правилното прокарване и сѣзнателното разбиране на извѣстната патриотическа идея между поверено то имъ население. Примѣритѣ сж толкова много, щото нѣма нужда за изброяването имъ. Нека са провѣри само колко града по-колко пѣти въ годината сж имали нови управители, отъ друга страна, колко управители напълно заслужаватъ името чергари т. е. такива подвижни семейства, които живѣятъ подъ опжнати колиби край градищата на равнитѣ поляни. Не сж нужди повече разяснения за главната мисль.

(Слѣдва).

ДНЕВНИ НОВИНИ. МѢСТНИ.

Интернирванията почватъ! Вчера се съобщѣ на трима наши съграждани, че „по висна заповѣдь“ се интернирватъ. Попскахъ отъ Окр. Управителъ Маноловъ писмено да имъ съобщѣ както мотивитѣ тѣхъ и основанието на интернирването имъ. Тѣ подадохъ заявление до прокурора при мѣстния Окр. Сждъ, съ което го моляхъ да ги турѣ подъ защитата на закона. Прокурора имъ заяви, че не може съ force да се противопостави на распорѣжданѣта на полицията. Тѣ го помолише да упражни силата на закона и нравствено съпротивление противъ този произволъ. Той се обѣща да прѣпрати заявлението имъ на Окр. Управителъ да му даде обяснения. Управителъ пакъ обажда на интернирванитѣ, че прокурора му ги билъ пратилъ на зависяще распорѣждане. И тѣхъ тѣзи заявления оставатъ „миндеръ алжна.“

Вчера тѣ подадохъ слѣдующата телеграма:

СОФИЯ

До Негово Царско Височество Фердинандъ I
Българскій Князь.

дагови, юристи и техници. А въ 1880 година Пруското министерство на народното просвѣщение испрати особна комисия въ Дания, Швеция и Норвегия за да изслѣдва и на мѣстото научи въпроса за рѣчниятъ трудъ.

Въ Дания комисията намѣри само незначителни опитвания за обвързване рѣчния трудъ съ училищното прѣподаване. Нѣ въ Швеция посѣти много градски и селски училища, гдѣто е намѣрила окончателно въведенъ рѣчния трудъ. Даже въ гр. Неесъ, около Гетебургъ, намѣри една семинария, въ която бждѣхъ учители се занимаватъ съ рѣчния трудъ.

Въ послѣднитѣ години, правителствата на всичкитѣ съединени Германски държави се отнасятъ къмъ рѣчниятъ трудъ още очаквателно. Въ нѣкои нѣмски градове министерството на народното просвѣщение е асигнувало отдѣлни сумми за въвеждането на рѣчниятъ трудъ въ учителскитѣ семинарии.

Въпроса за въвеждане рѣчниятъ трудъ е билъ възбуденъ и въ други страни на Европа, напр. въ Австрия, Белгия, Холандия и Франция.

Въ Франция, училищния законъ отъ 1882 г. даже въвежда рѣчниятъ трудъ като общезадължителенъ прѣдмѣтъ за прѣподаване въ всичкитѣ начални училища, а дава программа

Копие вѣстникъ „Народни Права“.

Въ Недѣля, 10 Априлий, има тука градски избори. Властѣта ни интернирва „по висна заповѣдь“. Това е една противозаконна мѣрка, взета противъ личната ни свобода.

Ако се пазятъ законитѣ на страната ни, молиме Ваше Височество да дадете край на тѣзи пропаволи, упражнявани противъ мирнитѣ български граждани, Вашитѣ покорни подданици.

Ако ли въ България се управлява съ тероръ, нѣка се обяви да си търсимъ спасението на главитѣ другадѣ!

Вторично Ви молимъ, застъпете се за неприкосновенността на личната ни свобода и заповѣдайте да ни се възвърне.

Шуменъ, 8 Априлий 1888.

Д. Габроский, А. Пеневъ, П. Илиевъ.

СОФИЯ

До Нег. Ц. В. Фердинандъ I.

Властѣта иска на сила да ни интернира. Подписанитѣ, бивши учители и секретаръ на управителя, не сме опянгени съ нищо, имаме си занятия и постоянно мѣстожителство отъ 6—7 години въ Шуменъ. Повторно прибѣгваме само къмъ Васъ за защита.

Д. Габровска. А. Пеневъ. П. Илиевъ.

Изборитѣ за градско—общинскій съвѣтъ утрѣ ще се произведатъ пакъ прѣдъ помѣщеніето на Окр. Сждъ. На 21 Февруарий, както и на 10 Януарий, все тамъ станахъ. Бюрата се располагатъ въ коридора и въ кабинета на сждитѣ. Оставатъ незаняти канцелярѣята, свѣщателната стая и засѣдателния салонъ. Особено свѣщателната стая остава изолирана за избирателитѣ. Нѣ на 21 Февруарий тя е била на расположението само на нѣколцина привилегировани патентовници. Да ли и сега, утрѣ ще стане същото? Това не е усега телно, първо, защото може и спрѣдливо да се появи негодование мѣжду другитѣ избиратели, и, второ, защото въ свѣщателната стая винаги има дѣла, закони, разни книжа, които възможно е да се бъркатъ отъ находящитѣ се тамъ посторонни лица. Въ всѣкой случай, обръщаме вниманието на г-на Прѣдсѣдателя на Окр. Сждъ.

Прѣзъ 1884 г. въ единъ ромжиский окръгъ излѣзълъ прѣзъ пролѣтъта по инспекция единъ горскій инспекторъ. Горскитѣ стражари не получавали скромнитѣ си заплати—около 50 лева—нѣколко мѣсеца нарѣдъ.

Всѣкой отъ тѣхъ е билъ длъженъ да има свой конь и на свои разноси да го храни. Като се интересувалъ да узнае какъ могатъ да живѣятъ тия стражари, инспектора имъ задалъ разни питанья. Оказало се, че нѣкои отъ

тѣхъ биле женени, имали 3—4 дѣтца, едно двѣ кончета, кравица прасенце, агънца и овци и пр. и пр.

— Е, добръ, казалъ инспектора, като не сте получвали толкова мѣсеци заплатата, отъ що се поддържате?

— Сподай на Бога, господарю, на царскитѣ дни минаваме си живота полєгка-легка и ний, както далъ дѣду Господъ.

Узнало се, че несвоеврѣменното получаване на заплатата е довело стражаритѣ до отчаяване, отъ което се е появила и ужасната деморализация: съ разни подарѣци и подкупни, хорицата си стѣмнявале положението и обезпечавале съществуваніето си!..

Инспектора възлѣ мѣрки да си исплащатъ рѣдовоно заплатитѣ имъ, и да се прѣкрятъ и прѣдотвратятъ злоупотрѣбленията.

И въ България има горски стражари. Има такива въ всѣкой окръгъ, слѣдователно и въ Шуменскійтъ. Мнозина отъ тѣхъ сж хора семейни, съ по нѣколко дѣтца. Пѣшитѣ получаватъ по 50, а коннитѣ по 75 лева. Нѣ и на тѣхъ се не плаща рѣдовоно!

Повечето отъ горскитѣ стражари въ Шум. окръгъ не сж получилие заплатата отъ началото на тѣзи година—както за Януарий, тѣхъ и за Февруарий, Мартъ и текущия мѣсець!..

Какъ се поддържатъ тѣзи бѣдни хора? Отъ гдѣ черпятъ срѣдства за прѣпитаніето свое и на нѣколко-членното си семейство?

Да не достигнемъ до печалното положение да се сравняваме съ ромжнитѣ?..

Нѣ г. горскійтъ инспекторъ защо се не грижи за това? Или по-важни сж расходкитѣ по кѣшкѣветѣ и пр.?

Обръщаме сериозното внимание на правителството върху важнитѣ и същипителни за държавното ни съкровище послѣдствия отъ нерѣдовоно исплащане скромнитѣ заплати на бѣднитѣ горски стражари.

РАЗНИ

Правителството употребява енергически и нечувани до сега мѣрки за събиранието на даждията. Въ селата Смѣдово, Дивдѣдово и Драгоево съ сѣрии работни добитѣци се събиратъ отъ землѣделцитѣ, да се продаватъ съ нищожна цѣна срѣщу данѣка. България процвѣтава!! . . . Министритѣ, обаче, прѣспокойно си получаватъ увѣличенитѣ съ 50% заплати. А Захарий Стояновъ тържествува, че България се спасява! . . .

Въ послѣднитѣ два броя на в. „Народни Права“ има двѣ статии подъ заглавие „двама бивши инспектори, В. Юрдановъ и г. Живковъ“. Четохме ги съ възхищение. Живковъ е насо-

Тази семинария е устроена и се поддържа съ иждивението на Соломоновъ дѣда. Въ нея испърво сж се приготвявали желающитѣ да бждѣтъ учители по рѣчния трудъ въ училищата; нѣ за да може всѣко училище да има такъвъ отдѣленъ учителъ, тази семинария почпила да посѣщаватъ ежегодно по шестъ недѣли народнитѣ учители, за да се учатъ на запаятъ и да слушатъ лекции по методиката на рѣчния трудъ.

Прѣзъ послѣднитѣ години тази семинария се посѣщава отъ учители изъ Дания, Германия, Франция, Белгия, Холандия, Австрия Англия, а отъ 1885 г. и отъ Руссия (отъ студ. на учител. институтъ).

За да разберемъ, какъ могатъ въ такъвъ краткъ срокъ учителитѣ да достигатъ доста голѣми резултати по рѣчния трудъ, и защо подобни кѣси срокове сж достатѣчни,—отъ близо трѣба да се запознаемъ съ основитѣ на методиката на рѣчния трудъ по идеитѣ на Соломона.

Нѣ нѣка това остане за идущия брой, по-неже тѣснитѣ колонки на вѣстника не ни позволяватъ сега да се занимаемъ съ излаганіето имъ.

(Слѣдва).

ленъ, както за служба. Право да си кажемъ, ако бѣхме ний на мѣстото на бившия *дългеленъ* (!) варненски инспекторъ, до сега сто пѣти бихме напустили министерския портфейлъ!

Въ послѣдния 13 брой на „Търновска Конституция“ сж помѣстени двѣ дописки, едната отъ Чирпанъ, другата отъ Бръзникъ; и въ двѣтъ се расправя за „патриотическия начинъ“, по който патентовиците събиратъ данъците. Въ първата отъ тѣхъ, особено, се раскриватъ такива насилни и произволи, които сж ужасни, нечеловѣчески. Насъ ни ужасъ обзе при прочитанieto имъ. Тѣжко ни и горко, ако това се продължи!!

Изъ Одеса се пише на Koelnische Zeitung, че тѣзи година се приготвяватъ голѣми маневри на юго-источната частъ на държавата. Войската отъ одеския гарнизонъ, подъ командата на генерала Роопъ, щѣли да бѣдятъ лице съ лице срѣщу тия отъ Харьковъ, подъ она на генералъ Радецкый. Маневритѣ щѣли да станатъ въ Елисаветградскый окръгъ. На 10 Августъ царятъ щѣлъ да си заеме главната квартира въ Александрия (линията Елисаветградъ-Полтава). Вѣрва се, че маневритѣ ще прѣдставляватъ единъ забѣлжителенъ интересъ поради множеството войски, които ще участвуватъ.

Когато бившитѣ руски офицери-инструктори „унострѣбяха“ войницитѣ като слуги, освѣнъ гражданскитѣ лица, негодувахъ и нѣкои отъ българскитѣ офицери. И това бѣше справедливо: българския гражданинъ постигна на военна служба да служи на отечеството си и да се научи съ оръжие въ ръка да го защитава отъ неприятелитѣ му; нъ не да слугува на тогова или оногова. Русситѣ си отидоха, нъ този лошъ навикъ не изчѣзна. Има много доказателства за това. Ний ще укажемъ на единъ скорошенъ фактъ.

Отъ Кюстендилъ нѣкой си капитанъ Чолаковъ прѣзъ-дене си испратилъ балджата си за Виддинъ, съ своя кола. Визитеникъ билъ диншика му солдатинъ. Отъ тамъ солдатина връща колата въ Кюстендилъ. Този нѣтъ свѣкрътъ на капитана билъ *пасажеритѣ*. По нѣтъ солдатина е служилъ и като каруцаръ, и като слуга, и като хамалъ!

Вѣроятно е за спасението на България?! . . . Обращае вниманието на Военното Министерство върху тѣзи неприятни работи.

Въ една телеграма отъ Берлинъ до Daily News, отъ 12 Априлъ, като се излагатъ срѣщитѣ на княза Бисмаркъ съ Императора, слѣдъ оная съ императрицата, говори се, че имало мѣлава, какво императора билъ сондиралъ конфиденциално князя Хехендсе, графа Хатцфелдъ и други, ако бихъ приели канцелариатътъ, и като да сж отказали. Това обаче не се знае точно.

Единъ голѣмъ държавенъ мъжъ въ Руссия е казалъ; „Ако князь Батембергъ стане зетъ на Германскый Императоръ, не ще се пазимъ много, и той ще тури ръка на българския тронъ.“

Спорѣдъ единъ членъ, обнародванъ въ *Journal de St. Petersburg* отъ 1-й того, задомяването на князя Батемберга за дъщерята на германския императоръ ще разбуди надѣждитѣ на партизанитѣ му въ България за да му се възвърне прѣстолътъ. Поради това въ Петербургъ се отдава голѣма важностъ на скроеното задомяване.

Отъ друга страна пъкъ папсавистекия вѣстникъ отъ Москва, като говори относително проектътъ за задомяването на князь Батемберга, казва, че Руссия се не интересува никакъ съ кого и какъ ще се ожени този князь, и че това е една съвѣтъ частна и домашна работа. Той сѣта, че князь Бисмаркъ е искалъ да играе една комедия за да покаже на Руссия колко се пази да я не разсърди, докато императорътъ би билъ по-индиферентенъ; нъ че на тѣзи комедия не се дала въ Руссия никаква вѣра. Даже ако би се оже-

нилъ князь Батембергъ, това нѣщело да промѣни положението на България и не ще накара Руссия да слѣдва друга политика, освѣнъ оная, що ѣ пазяся. Спорѣдъ него, не князь Батембергъ е една прѣчка, а Бисмаркъ който желае да се патрава на Руссия.

Другитѣ вѣстници, като „Московскитѣ Вѣдомости“ и „Свѣтъ“ искаватъ задоволствието си отъ проектътъ за задомяването на князь Батембергъ съ княгиня Виктория.

Фелдъ-Маршалътъ Мольтке щѣлъ да се отгѣгли окончателно. Туй отгѣглювание се отдава на неприятелството мѣжду него и маршалътъ Блуменфельтъ който въ 1866 бѣше претендиралъ, че той е единствения авторъ на планътъ за войната.

Отъ Петербургъ се пише:

„Крамолата относително отгѣглюването на Бисмарка се обявява да е една маниера на канцлерътъ за маскиране нови планове. Прессата казва, че сгодяването на Александъръ Батембергъ не може да расклати довърнето на Руссия въ миролюбивото на императора Фридриха. Сега князь Александъръ е индиферентенъ за Руссия. „Новое Време“ даже съчувствува на проекта и казва, че Батембергъ като зетъ на германския императоръ, би трѣбвало да напуне окончателно каквито и да биле стрѣлѣния върху васалния българский тронъ а чрѣзъ това щѣло да се ускори разрѣшаването на българский въпросъ.“

Pester Lloyd прави отговорна Руссия не само за случкитѣ въ Букурещъ, нъ и за министерската криза въ Франция, за подстрѣкване духоветѣ въ България и за възможната министерска криза въ Сърбия.

Руссия, казва Pester Lloyd, като не може да постигне цѣлитѣ си по дипломатическия пътъ, понека да прѣдизвика анархия въ балканския полуостровъ за да създаде единъ претекстъ за интервенция.

Въ букурещкия вѣстникъ „Resboiul“ срѣщаме слѣдующето загадъчно писмо:

Варна, 10 Мартъ 1888.

Господине редакторе.

„Под-голѣмата частъ отъ българскитѣ патриоти чрѣзъ настоящето почтително ви моли да дадете гостоприемство въ уважаемия ви вѣстникъ на тѣзи нѣколко искрени думи, адресирани на князи Гр. М. Стурдза, за да узнае Негово Височество, че ако и да е обявилъ че отказва да преме товарътъ на България, ний все хранимъ надѣждата си, че сама личността му ще възстанови спокойствието и помиряването на българитѣ, що сж распрѣснати и що сж у дома си. Доказателство, че множество почтени кжця сж удостоени съ цѣннитѣ и прѣкрасенъ портретъ на князя Григорий М. Стурдза.

„Приемете, моля ви, уважението ми.

Стефановъ.“

Бъл. Ред. Кой е този Стефановъ и отъ името на кой „под-голѣмата частъ отъ българскитѣ патриоти“ говори? Какъвъ е *товарътъ* на България, що се прѣдлага на принца Стурдза? Кои сж множеството „почтени кжця“ и гдѣ сж „цѣннитѣ и прѣкрасни“ портрети на г. Стурдза?—Иматъ думата правителственикъ беслемета отъ „Свобода“ и „Нова България.“

Смущенията по Ромжия.

(Заето отъ в. „Истокъ“)

Новинитѣ, които пристигатъ нѣтъ съсѣдната намъ държавица Ромжия, сж твърдѣ скърбни. Появившитѣ се напоследъкъ смущения мѣжду селенитѣ, правителството и мушнеритѣ, за отстъпването на първитѣ земя, отъ денъ на денъ се уголѣмяватъ, въ страната. Ромжискитѣ вѣстници сж пълни съ прѣскърбни новини за ранени солдати, селени и разсипването на много мушши, кжция и други отъ селенитѣ. Вѣст. „Телеграфулъ“ отдава главната вина за тия бунтувания на Русски агенти. Спорѣдъ както се говори повече отъ 300 села би-

ле възбунтували. Много селени се отправяли къмъ столицата, нъ войската ги распрѣсквала и не ги пушала да влѣзатъ въ Букурещъ. Казватъ че имало нѣколко офицери ранени отъ страна на селенитѣ и солдатитѣ и за това войскитѣ се примѣстватъ на разни мѣста. Твърдѣ много се опасявало населението да не се възбунтува и Трансилвания, може може да предизвика една чужда намѣса, защото при всичкитѣ строги мѣрки взети отъ войската порядъка и тишината неможале да се въдворятъ.

200 души селяни, които ограбиха хранитѣ отъ мошната Орашка сж направили една лисица колко и какво сж взели.

Тѣй сжщо сж правили и въ другитѣ мушши.

Смушението въ Олтеница, не може да възбукне, благодарение на взетитѣ мѣрки отъ войската.

Въ Военната болница въ Букурещъ се намератъ голѣмо число ранени солдати.

Въ Караламъ била испратена една амбуланца за да лѣкува раненитѣ.

Повечето мушнери нѣтъ разни Ромжиски мѣсти пристигнахъ въ Букурещъ.

Спорѣдъ в. „Телеграфулъ“ арестуванитѣ селени въ столицата биле повече отъ 200 души.

ПРѢДИЗВИКАНО

Г-не Редакторе!

Въ брой 35-ий на уважаемия ви в. „Народно Съзнание“ е помѣстено опровержението на Петра Куимджиевъ, съ което този честнейшии нашъ съгражданинъ,—герой отъ турскитѣ въоружени за дългъ—се заперилъ само съ тои блядословия да опровергава писаното въ вѣстника отъ Разградъ, помѣстено въ брой 3 на „Н. Съзнание“ и става неканенъ адвокатъ на правителството. Отъ съдържанието туй опровержение се вижда, че Петра Куимджиева го хемъ сърби, хемъ болл. Казва то че всичко писано за насилнието по избори въ г. Разградъ, извършени отъ властѣта, не е измислено; че кѣвета било, за гдѣто ги рѣкли „батакчия“, защото той не билъ таковъ. Лѣжа ще кажемъ пъкъ ний, всичко писано въ дописката е вѣрно. Ако Петъръ Куимджиевъ не вѣрва, или му се иска да не вѣрва, ний нъ даде подъ сѣдъ, тамъ ний ще му докажемъ като двѣ и двѣ четери. Нѣка господстватъ не се гриже, че дописника билъ неизвѣстенъ, защото помъ стане пужда, той ще излѣае явъ. По опровержението на дописката тогава А колкото за забѣлжката му, съ която напада бившия градеко—общинский кметъ, Х. Гьокъвъ, за задръжане въ себе си нѣколко 400 лева, подарени на нѣ и търгувалъ съ тѣ ний нѣма да говоримъ нищо, тѣй като М. Гьокъвъ, както се научаваме, нѣлъ да се прави самъ, нъ не чрѣзъ вѣстника, а по чинъ доста приятелски.

г. Разградъ 19-ий Мартъ 1888 год.

Съ почитание.

Вашъ Z.

ИЗВѢСТІЕ.

Шумненското Военно Събрание нѣтъ на интересующитѣ се, че въ Военното Събрание има за проданъ единъ лиардъ за карамболъ съ мрѣморна дѣла съ три карамболни били и една дуае шеки. Желаящитѣ да купятъ тоя лиардъ можтъ да го прѣгледватъ въ Военното Събрание ежедневно въ всѣко време. Цѣна умѣрена.

Домакинъ на събраието
Маноръ Цончевъ.

(1—2)